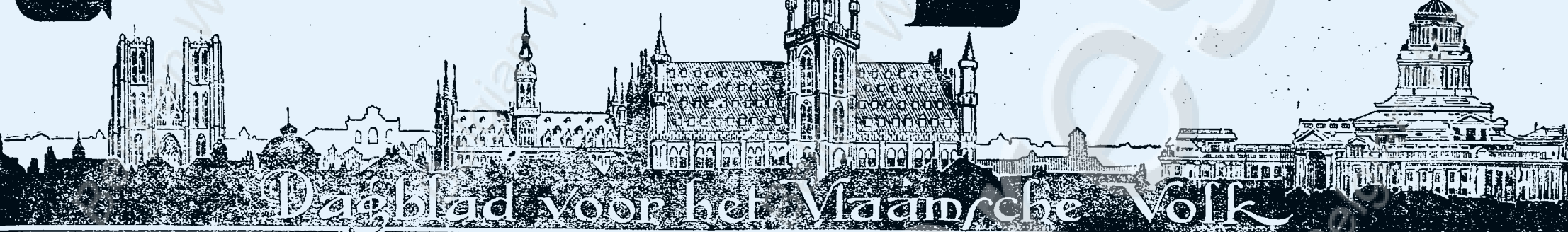

Gazet van Brussel

Voor Stam Taal en Volk

Hoofdopsteller: Dr. René DE CLERCQ.

Omdat ik Vlaming ben

ABONNEMENTSPRIJS:

Binnenland. (Etapengebied uitgezonderd) 3.75 fr. per kwartaal (alle kosten inbegrepen)

Men wende zich tot de postkantoren.

BEHEER EN PUBLICITEIT:
Anspachlaan, 75 (Beurs)

Verschijnt 's namiddags

MET AL DE OCHTENDTELEGRAMMEN

Elke medewerker is verantwoordelijk voor hetgeen hij schrijft.

Ongevraagde stukken worden, in geval van niet opname, enkel teruggezonden zoo er het noodige porto is ingevoegd.

AANKONDIGINGEN WORDEN AANGENOMEN

75, Anspachlaan, (Beurs). — 52, Warinnesberg.

Publiciteit DE CERF 54-56, de Bruckereplein.

Office de Publicité, 36, Nieuwstraat, Brussel

INDRUKWEKKENDE BETOOGING.

Meer dan 3000 Brusselsche Vlamingen eischen geestdriftig de eenige levensmogelijkheid voor Vlaanderen, het eenige middel voor het Vlaamsche volk om zijn onbetwistbaar recht op eigen, zelfstandige kultuur de doen zegenen:

DE POLITIEKE ZELFSTANDIGHEID.

Schrijvers, die zich op een gegeven oogenblik in de onmogelijkheid bevinden voor hun gedachten de verschietende uitdrukking te vinden, penalen in hun machteloosheid wel eens de veelbekende zinspeling: « Geen pen beschrijft wat ik op dat oogenblik gevoelde... »

Met die uitdrukking, hoe onbenullig en afgezaagd ze ook moge wezen, moet ik nochtans ook aanvangen. Geen pen, geen woord, geen palet geeft weer wat te Brussel plaats greep op 11 November 1917.

Hoezee! Hoezee! Het sein is gegeven. De stroom is losgebroken. Havere, beef, sdder. Keer niet weer, blij in La douce France, of Vlaanderen loopt u te pletter. Te Brussel, in de hoofdstad van Vlaanderen heeft de kroet, weerklokken machtig indrukwekkend, veelbetekend, onoverstaanbaar: « Weg met Havere! Leve Vlaanderen! »

x x x

Reeds een heel week hing er te Brussel elektriciteit in de lucht. Grote plakkaats kondigden een meeting aan voor de Politieke Zelfstandigheid van Vlaanderen, op taw gezet door de Groeningewacht van Brussel.

Op alle gevels, op de lantaarn- en trampalen, overal hing de kleine gele plakzegeltjes: « Wij willen Vlaanderen vrij! »

De Groeningewacht haalt trouwens eer met hare propaganda. Verscheidene dagen reed over de grote baan een reklame-wagentje, met de aankondiging van de meeting. Dat wagentje werkte op de fransklipsen als een rood doek op een stier.

x x x

De opkomst overtrof alle verwachtingen. Het heet wat een schouwburgzaal als de Alhambra, de grootste van Brussel, tot op de nok gevuld te krijgen. Geen enkele zitplaats onbezet, de wandelgang opgepropt, tot barsten toe, honderden die zich stonden te veraneren in de toegangen, nogmaals honderden die onverrichterzake mochten rechtsomkeer maken.

Op het verhoor hadden een vijftigtal vooraanstaande Vlamingen, — eerst leden van den Raad van Vlaanderen, — plaats genomen. Ook de heer L. Depire was opgetreden. In de zaal bemerkten wij de heeren A. Jactet, F. Reinhard, Toussaint van Bogaere, en nog vele anderen, wier naam ons op dit oogenblik ontspant.

De zaal zelf was met grote Leuvenvlaggen behangen. Achter in de zaal hing, met rouwenletters, de fiere leuze van de Groeningewacht: « Ieder juk aan spaanderen! »

De Vlaamsche, Nederlandse, Duitse en Fransche pers was goed vertegenwoordigd. Een ruik orkest zette de vergadering met een spoor stukken in.

Daar het bestuur nog steeds in de zaal weorhouden was, opende dichter René de Clercq, voorzitter der Groeningewacht, de meeting, en verleidde het woord aan dichter Richard De Cnudt.

Spreker haalde op ducante wijze het stelsel Rogier, dat hier sedert 1830 werd toegepast, over den hekel. Hij schetste ons in korte trekken dat België van vóór den oorlog, het hunkeraand van Waen en Franschegezinden. Heel belangwekkend waren zijn mededelingen over de schrikwekkende onderwijssituatie hier te Brussel. De heer De Cnudt is wel de geschikte persoon om daarover mede te spreken. Hij heeft zich, door een persoonlijk onderzoek er van kunnen overtuigen, hoe rot het stelsel der « Senne-pedagogie » is.

Tot uwerzijde bleven al onze pogingen om dien iaschieliken toestand voor de Vlaamsche bevolking van Brussel uit den weg te ruimen, vruchteloos tegenover den moedwil der Brusselsche gemeenteraden.

Willen de Brusselsche gemeenteraden niet bukken, dat ze dan breken; ze moeten weg.

Er is voor ons maar ene oplossing: De Belgische wetgeving, met welke wij toch nooit over de baan komen, opgeven en in de plaats stellen een jonge, gezonde, stevige Vlaamsche wetgeving.

De zaal stonde geestdriftig met deze woorden in. De Havere'sche regering zet nooit meer een voet in 't land zoolang er in Vlaanderen een Vlaming leeft!

Bij deze woorden werd spreker een groet, overgesteekende ovatie gebracht.

Eenge onruststoker die den heer De Cnudt wilden onderbreken, werden door de dreigende houding van het publiek alras het stilzinken opgedrukt.

x x x

Daarna voerde het orkest « Groeninge » uit, dat door heel de zaal werd meezongen. Intusschen had het bestuur der Groeningewacht voltallig aan de bestuurs-tafel plaats genomen.

In korte woorden zette de voorzitter, de heer Ad. Peremans, het doel der vergadering uiteen. Deze iaske, goeddoelachtige rede wenschen wij hier in haar geheel weer te geven, omdat zij in een helder daglicht stelt in den geest, en het doel van de ingerichte meeting.

De heer A. Peremans drukte zich uit als volgt:

Vlamingen van Brussel,

De « Groeningewacht » heeft U opgeroepen om hier in deze zaal gezamenlijk en eendrachtig niting te komen geven aan verzuchtingen, die wij allen in onze harten dragen. Gij hebt hare oproep taarlijk beantwoord, niet omdat gij u aan de muziek van mooie redevoeringen wenschte te komen bedwinnen, noch omdat gij verscheet hier vandaan nieuwe wetenschappen over onzen strijd, op te doen maar omdat gij deze gelegenheid niet hebt willen laten voorbij gaan om met ons den jeugdigen harteklop die heel ons geliefde Vlaanderen thans versagt, duidelijk te hooren slaan.

Deze plechtige vergadering hebben wij belegd om ten overstaan van vriend en vijand de stem van Vlaanderen te laten hooren. De redenaars die wij zoo straks zullen toelopen zullen de gevoelens vertoemen die in onze harten en geesten vervullen en die wij willen doen weerklokken ook verre buiten de grenzen van ons kleine Vlaanderen.

Voor de politieke zelfstandigheid van Vlaanderen komen wij hier betogen. Wij heopen de bestuurlijke zelfstandigheid als een snij gerijpte vrucht van dezen oorlog dan... ar aanvaard. Doch onmiskenbaar is ons eendrachtig gevoelen, dat Vlaanderen eerst dan weer geheel zijn zelf kan worden wanneer het heelemaal los van eiken vreemde invloed geheel alleen in volle onafhankelijkheid over zijn eigen losse en onafhankelijke zaken beschikken. Die overtuiging is de onze, die overtuiging is stellig ook reeds die van allen. Waar als zonne voorwerpen van de wereld in bange verwachting hopen, dat zij als vrucht van deze oorlogwezen hun geene nationale zelfstandigheid zullen verkrijgen, heeft het reemrijke, eeuwenoude Vlaanderen zeker het recht de zelfde aanspraken te doen gelden.

Wij weten dat de komende vrede pas over Vlaanderen lot voorgoed zal beschikken en dat wij ons zullen moeten neereigen bij hetgeen de voegen van Europa dan over ons zullen beslissen.

Maar toch weten wij ook dat die oplossing zal voortaan onze ziel, welke we Vlamingen zal vinden, een ongezond Vlaanderen is een maent, die het goed is zich te vriend te houden. Want wij willen dat de geene wereld niet wete, dat het eeuwenoude Vlaanderen niet eerder vrede zal hebben dan wanneer het geheel alleen zal zijn in zijn eigen huis, wanneer het niet a een bestuurlijke maar ook politiek zelfstandig zal wezen.

Wij koesteren de hoop dat zij die Vlaanderen dit zelfbeschikkingrecht thans kunnen geven, niet zullen aarzelen aan Vlaamsche Germanen te schenken wat Poolse slaven reeds hebben bekomen te meer als deze Vlamingen het bevijs geven dat zij inderdaad eendrachtig staan om hun recht te eischen.

Daarna beoogde de « Groeningewacht » van Brussel deze indrukwekkende betooging. Let wel, zij beschouwt de politieke zelfstandigheid niet als de reiding zelf van Vlaanderen, maar zij beschouwt haar als het enige en ikerste middel, om de reiding van Vlaanderen te bewerkstelligen. Zij wenscht dat nu van uit de hoofdstad voorgoed de strijd voor dit opperste doel van ons streven over heel Vlaanderen worde uitgebreid.

Aan deze gevoelens, die de gevoelens van ons allen zijn, zullen de sprekers van dezen morgen lucht weten te geven in woorden, waarmee hun redenaarstent, ons allen bezielt en tot geestdrift stemt. Hun en U, Vlamingen van Brussel, onzen bestaan dank!

Daarna kwam de heer Jan Wannijn, van Gent, aan het woord.

« Ik breng u den groet der Gentsche aktivisten, die op dit oogenblik den grootsten schouwburg van Gent vullen. » Deze eerste woorden werden op geestdriftig gejuich onthaald.

« Al de stouen worden wakker », gung spreker voort. Waarom moet ons volk wakker worden. Omdat het niet alleen gaat om de welvaart van het volk maar om het recht van ieder individu in het hunkeraand van zaatsdijge ontwikkeling in eigen taal. Het wordt een persoonlijk en een nationaal belang. Het gaat hier tegen den moord welke men op het Vlaamsche volk pleegen wil. »

Men moet het bijgevoegd hebben om te begrijpen, te beseffen wat het beteekent een bonvolle zaal, waar iedere toehoorder weet dat hem in het minste geval gekels, dwangaroid of verbaasung zijn weggedoet te hooren jubelen, te zien opvliegen, de zakdoeken te zien wuiven, de heden te zien omhoog werpen als de spreker de zaal insingert: « Wij laten ons niet vermoorden! » Is uit met Havere, uit met België! Leve Vlaanderen!

Heel diepgaande onderzoekte de heer Wannijn wat Vlaanderen wóór den oorlog, wat het na is en wat het later worden moet en zal.

Wat Vlaanderen geworden was, hoeoor de verbastering alle nationaal gevoel bij het Vlaamsche volk had uitgegoot, ligt voldoende besloten in de twee kringen, die in Vlaanderen kloeken bij het uitroepen van den oorlog nadat de menigte « de Vlaamsche Leeuw » had geschild: « Vive la Belgique. Vive la France! »

Spreker wijst verder op het behoudende stelsel van Rogier, dat het er op aanloogde Vlaanderen arm te maken. Op de meest kwelkende wijze wordt die Fransche en verfranschende invloed uitgeoend door de talloze Waalsche en Fransche bankinstellingen over heel Vlaanderen verspreid. Door hunne financiële kracht hebben al die banken heel het Vlaamsche leven in hun macht, worden al onze pogingen om vooruit te komen gestuit. Die financierwereld is zoo machtig dat zij zelfs de socialistischen het vrije woord heelt ontnemen.

De armoede van den Vlaamschen werkmann komt in dezen oorlog duidelijk aan het licht. Onze arbeidersklas is aan 't uitsterven.

Maar het grootste onheil dat onze vijanden over ons hoofd brachten is de berooving van ons recht op het onderwijs in eigen taal. Om ons arm te krijgen moest men ons onze ontwikkeling ontnemen, moest men ons volk dom maken. Om het te kunnen bedriegen, om het bij Frankrijk te kunnen indijven. Daarom ook is het dat ons Vlaamsche volk alleen goed is om werkmaterieel te leveren.

Spreker haalt het feit Coucke-Gothals aan. Dan raakt hij het geval Van der Meulen aan, wat in de zaal nogmaals een storm van toeluchtingen verwekt.

« Een regering die zoo iets mogelijk maakte erkennen wij niet! » (Levensgrijp bijval.)

Spreker doet een geestdriftig oproep tot het apostelen opnat het weldra weze: Uit met België! Leve Vlaanderen!

Wat is Vlaanderen nu?

Wij hebben een hoogeschool. (Hier brengt het publiek een warme hinde aan studeren en professoren onzer Vlaamsche Hoogeschool.)

Nu is het uit met de oaters en advocaten die de taal van hun volk niet kennen. Nu is het uit met de burgermeester van Gent maar een taal kent en zijn politieke omden twee.

Spreker wijst op het groote gevaar dat schuilt in het feit, dat tot nog toe de katholieke vrije scholen aan de Vlaamsche Hoogeschool toegekend, die scholen hebben zich te onderwerpen, zooniet dat men de weerspanningen oengenaug treue.

In den jongsten tijd komen onze vroegere kraaiende mannen onder andere Kamid Huyssens weeral met politieke strijden voor een oeg. Zij weten ons wel de kulturele zelfstandigheid te kennen, maar wij laten ons niet toppen. Kamerolde zonsaandijge is aaden het doel. Maar het middel is de politieke zelfstandigheid. Wij willen niet wezen noch van kulturele zelfstandigheid noch van een herschild België, noch van een bondstaat. Wij eischen de zelfstandigheid van Vlaanderen. Wij willen een onafhankelijke staat. (Storm van toeluchtingen.)

Spreker sluit zijn rede, die hij zeer moest samenvatten wegens het gevorderde uur, met een dichterlijk beeld. Hij zag Vlaanderen opstaan en met geweld zijn recht erlangen.

Maar de werkdijkheid is echter nu heel anders.

« Maar, slingert hij de zaal in, zoo talrijke ge hier aanwezig zijn, als ge nu niet cistcht, onoverbiddelijk, zal men u zandig maek, dan zij ge niet waard om zelfstandig te worden. »

De bet van den voorzitter is er noodig om de gemodderen tot bedaren te brengen.

Daarna treed dichter De Clercq op. Hij zal kort wezen en draagt een paar zijner gedichten voor: Aan Brussel, en de bet van van Havere zal gong hooren!

Zijne voordracht kwam echter niet tot hare gelding, door het rumoer in de zaal, waar een heetgevoerde Vlaamsche, die zijn woord niet van kulturele bewijzen, door het volk met weinig zachtheid werd onder hand genomen.

Als slot van de vergadering hield de voorzitter der Groeningewacht lezing van de volgende gewichtige notie:

« 2.000 Vlamingen van Brussel, vergaderd in den Alhambra-schouwburg op Zondag, 11 November 1917; « Na de redevoeringen van R. De Cnudt, Jan Wannijn en R. De Clercq te hebben gehoord;

« Geven plechtig als hun neninge, onwrikbare overtuiging, te kennen, dat de meer dan tachtigjarige steensmaatsche onderdrukking van het Vlaamsche volk slechts kan een einde nemen door het toevertrouwen van de volledige staatsmacht aan stambewust, krachtig en onkreukbare Vlamingen;

« Erkennen deenvoigens de Belgische regering in

« Le Havre niet meer als hun verlegenwoordigster; « Verklaren dat zij naar het voorbeeld van alle andere onderdrukte volken, overpood zullen ijveren voor het instellen nog tijdens dezen oorlog van een onverschast Vlaamsch en Volksche wetgevinge, uitvoerende en rechterlijke macht;

« Verwachten stellig van de bezettende overheid, die het thans alleen in haar macht heeft om het Vlaamsche staatsleven te regelen, dat zij een Germaansche volk hetzelfde recht zal verleen als aan de verdruchte Polen door aan Vlaanderen deze gevraagde volledige politieke zelfstandigheid toe te kennen. »

« Een geestdrift, in den overvloedigen trap, begroet deze notie. Reestande wordt de « Vlaamsche Leeuw » aangeheven. « Groeninge » volgt. De blauwvoet wordt opgelaten. Traag stroomt de zaal keg. De betooging slaat over op de straat. Een stoet van een duizendtal Vlamingen trekt zingend naar de Grote Markt. De fransklipsen schuimbekken. Een tegenwoordig ontstaat. Een groepje heertjes jaenid van « patriotisme » geven uiting aan hun « Belgische » vaderlandsliefde en heffen de « Marschalse » aan.

De Grote Markt is zwart van 't volk. De Vlamingen blijven geestdriftig betogen. Er wordt gefloten, geheld, geschreekt... Er worden kankslagen gevestigd... de vuisten gaan aan 't buken. Toen geven de Vlamingen het niet op. Kort daarop wordt de Markt schoongevraagd... Bange aanhoofdingen worden gedaan.

x x x

Onze waperschouwing hier te Brussel was een heerlijke. Wat zullen de ooren van de Havere-tiek gesuisd hebben! En gij, tegenstanders, hebt gij het nu gevoeld dat de macht U voor goed ontploft is. Het Vlaamsche volk staat op! Wee hen die van slechten wil zijn!

Wordt de stem van het recht gesmoord, dat het geweld dan spreke! Geueg geduld! Erop los!

Ten vijand in!

Zij wij ons volkloende bewust van onze taakelijke macht.

Vlaanderen, stel daden, stel de wereld voor veltrokken feiten!

x x x

Wie den 11 November 1917 te Brussel was, vergeet nooit dien dag.

De maiters van 1839 noorden de « Muette de Portici », stonden op, zagepraakten, kloeken ons in banden.

Wij in 1913, nooren het Vlaamsche Evangelie, zingen een Vlaamschen Leeuw... Wanneer breken wij banden!

J. P. G. G.

Heil aan Vlaanderen's volk.

REDE

uitgesproken door den heer F. REINHARD ter gelegenheid van het Leuwifest der Hoogeschool te Gent in de Aula der Universiteit

Hooggeachte heer Rektor,

hooggeachte heeren leden van den Senaat!

Ik voel mij hoogst vereerd en diep goudst U, namens het Nationaal Vlaamsch Verbond, een plechtige hude van dankbaarheid en bewooning te mogen brengen op dezen bijzonder heuglijken oeg.

Dubbel verheug, het Nationaal Vlaamsch Verbond zien in een vastgesteld bekomen uitslag: voorveest de groote heil in het tot stand komen van onze Vlaamsche Hoogeschool, de grootste overwinning van onze Vlaamsche beweging, de verwezenlijking van onze hoogste bekenning, naar tevens ook maekt het de innige volloeking, alles gedaan te hebben wat in zijn maent lag om de beknante zoge te bespoedigen en voorat, in de maent zijner krachten, den weg daartoe te helpen banen. Het zij ons geoorloof, Hooggeachte Heeren, hier in de herinnering te brengen dat het Nationaal Vlaamsch Verbond, van zijn ontstaan af, zijne besee krachten altoos vooral gewijd heeft aan de herinrichting van het senooewezen in het Vlaamsche land, naar den eengen reestnatigen regel: De lanquaal moet de eenge voortaan zijn van gansen het onderwijs in al zijne takken en voor alle vakken.

Het ontbeven van Nederlanden hooger onderwijs was, naar onze overtuiging, de veroorloof en voornaamste struikelblok op de door ons betreud baan naar die onubede onoverwinnelijke. Naar de kroon van het geouwd wordt gestadig opgezand door aan die wimen opklommen in de stieren van kennis en wetenschap. De opgedrongen noodzakelijkheid der kennis van de Fransche taal ter overwinning van den dronpel der Hoogeschool zelfs in het hart van Vlaanderen, werkte onoverstaanbaar, ja noodloeg, op het onderwijs der volkstaat in de scholen van den middelbaren en lagere graad. Voortaan zal de heringerichte Gentsche Alma Mater eenen geijkvordigen invloed uitoefenen naar in tegenovergestelde zin, uit is, ten bate van Vlaanderen's eigen volk en zijne taal.

Met dezelfde gevoelens bezield werken wij ook mede om de Hoogeschool, door Koning Willem I te Gent tot stand gebracht met het klaarlijkheid inzicht in de verstandelijke behoefen van het volk van Vlaanderen te voorzien, te den herinrichten naar het onfoerbaar oegmerk van haren vorsteliken sielster.

Zoodra de eerste hoogeschoukommissie, te merkwaardig verslag van ons hooggeerd mededij professor Mac Leod, in het licht gezonden bau, ientte de Gentsche niding van het Nationaal Vlaamsch Verbond ene drukkende propaganda in: 300 volksvergaderingen werden door haar belegd, waar de noodzakelijheid der nagestreefde ver Vlaamsching niet onverhoopen bijval verkondigd werd.

Ter oplossing van het lang besproken twispunt: langs welken weg, den bestuurlijken of den wetgeveuden, de beoogde ver Vlaamsching te bekomen was, stelde het Nationaal Vlaamsch Verbond, bij moede van het betreud Kamerlid wijlen Alois Debacker, tot den Minister van Binnenlandsche Zaken en Openbaar Onderwijs nu vraag of hij geneigd was een keninklijk besluit te laten uitvaardigen, ter vervanging van het gekijkvaardig besluit van 9 December 1843 en voor de toekomst voorschriften: De lessen worden gegeven in de Nederlandse taal ter Hoogeschool van Gent, en in de Fransche taal ter Hoogeschool van Luik. In Kamerzitting van 25 April 1901, antwoordde Minister De Trooz daarop dat die vraagstuk niet op te lossen was bij koninklijk besluit.

De Franschman (Ch. Rogier) die het noodotting besluit van 1849 mede ondertekende, handelde de beslister en krachtadiger ten nadele van het Vlaamsche volk dan de Belgische minister tot herstel van een schreeuwend onrecht waarover zijne landgenooten met reden kloegen.

Eene wet word dus geesticht om ons in het bezit te herstellen van het ons sedert 1830 ontfoude goed.

Op Nieuwjaarsdag van 1903 beantwoordde wijlen koning Leopold II de heilwenschen van den Senaat, door het niten van den wet, de 75e verjaardag van België's onafhankelijkheid bestaan te zien viere door de eene of andere groote hervorming ten bate der natie.

Het Nationaal Vlaamsch Verbond nam die gelegenheid te baat om den Vorst in overweging te geven dat « de hervorming welke in de dringende behoefte zaa voorzien en waarvan de vruchten het heilzame zouden wezen, de trapegeerde doch grondige herinrichting van het hooger onderwijs in Vlaamsch-Belgie zou zijn, met het oog op de te gebruiken voortaal voor dien tak, den gewichtigsten van ons openbaar onderrichtswezen ».

Na den vorst herinricht te hebben aan de woorden door hem zelven in de (roetrede van 1878 gebruikt: « de verstandelijke ontwikkeling van een volk is, ten huidige dage meer dan ooit de voornaamste bron zijner welvaart », verzochten wij hem dringend den Heer Minister van Binnenlandsche zaken en Openbaar Onderwijs in opdracht te geven, zonder verwijl ter Kamer der Volksvertegenwoordigers een wetsvoorstel neer te leggen

Olympia. — Dinsdag 13, Donderdag 15, Zaterdag 17 en Zondag 18 Nov., in dag- en avondvoortooning, het beroemd blijspel in drie bedrijven: « De Weg naar de Hel », door Kadelberg, met Caroline en Stella van de Wiele, Louis Belloy, Jef Wieheler, enz.

Het verhuurbureau is open van 11 tot 7 uur.

Nouvel Alcazar. — Heden, opvoering van « Sus », dat van de eerste vertooning af het publiek bekoorde.

Trocadero. — Niettegenstaande het sukses, zal het stuk nog maar enkele avonden opgevoerd worden. De studie van het nieuwe stuk: « Struense » wordt ijverig voortgezet.

Groote keus van Etiketten voor Wijnen en Likeuren
 Aluminium in bladen vervangende het tinpapier
 Kapsulen voor flesschen. Machienen om te stoppen en te spoelen
ALLE KELDERARTIKELS
Specialiteit van Kelderinrichting

Drukkerij der GAZET VAN BRUSSEL.